

Jussi Adler-Olsen

Den grenseløse

OVERSATT FRA DANSK AV ERIK KROGSTAD

ASCHEHOUG

Jussi Adler-Olsen

Avdeling Q:

Kvinnen i buret, 2009

Fasandreperne, 2010

Flaskepost fra P, 2011

Journal 64, 2012

Marco-effekten, 2013

Thriller:

Alfabethuset, 2014

Denne boken er produsert på et miljøgodkjent trykkeri.

Oversetteren er medlem av Norsk Oversetterforening

Originalens tittel: Den grænseløse

Copyright 2014 © Jussi Adler-Olsen og JP/Politikens Hus København

Norsk utgave: © 2015 H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo

www.aschehoug.no

Satt med 11,5/13 Adobe Garamond hos Type-it AS, Trondheim 2015

Papir: 70 g Holmen Book Cream 1,8

Printed in Sweden

ScandBook AB, Falun 2015

ISBN 978-82-03-21929-0

ISBN 978-82-525-8496-7 (Bokklubben)

Dedikert til Vibsen og Elisabeth, to sterke kvinner

PROLOG

20. november 1997

HUN SÅ GRÅ toner overalt. Blafrende skygger og skånsomt mørke la seg som et teppe rundt henne og holdt henne varm.

I en drøm hadde hun forlatt kroppen, svevde i luften som en fugl, nei, enda bedre, som en sommerfugl. Som et spraglete og flaksende kunstverk som bare var satt til verden for å vekke glede og forundring. Som et svevende vesen langt oppe mellom himmel og jord, hvis tryllestøv kunne vekke verden til endeløs kjærlighet og glede.

Hun smilte ved tanken, den var så vakker og ren.

Nå kjempet det endeløse svarte over henne med små blink som fra svake stjerner. Det føltes godt, nærmest som en puls som dirigerte lyden av blåst og raslende blader.

Hun kunne ikke røre seg, men det ville hun ikke heller. Da våknet hun bare av drømmen, og hvis det plutselig ble virkelighet, ville det komme smerter, og hvem ønsket det?

Nå åpnet det seg en myriade av bilder fra livgivende tider. Små glimt av henne og broren som hoppet utfor sandskrenter, foreldre som ropte at de ikke skulle gjøre det. Ikke gjør det! ropte de.

Hvorfor alltid så strengt? Var det ikke nettopp der ved klittene hun hadde følt seg fri for første gang?

Hun smilte da vakre lyskjegler gled inn over henne som strømmer av morild. Ikke at hun hadde sett morild noen gang, men slik måtte det være. Morild eller flytende gull i dype daler.

Hvor hadde hun egentlig havnet?

Var det ikke en tanke om frihet? Jo, det måtte det være, for aldri hadde hun følt seg så fri som akkurat nå. En sommerfugl som bare var sin egen. Lett og søkende, med vakre mennesker rundt som ikke kjeftet på henne. Skapende hender på alle kanter som skjøv henne frem og bare ville henne godt. Sanger som løftet henne og som aldri før var sunget.

Hun sukket litt og smilte. Lot tankestrømmen føre henne overalt og ingen steder på samme tid.

Så husket hun skolen og sykkelen, den iskalde morgenen og ikke minst tennene som klapret i munnen.

Og akkurat da virkeligheten åpnet seg og hjertet endelig ga opp, husket hun også smellet idet bilen traff henne, lyden av bein som ble knust, greinene på treet som grep henne, møtet som ...

Tirsdag 29. april 2014

«HEI, CARL, VÅKN opp. Telefonen ringer igjen.»

Carl så søvnig opp på Assad, som var kamuflert som et karneval i gult. Kjeledressen hadde vært hvit og krøllene svarte da han begynte i morges, så hvis det var kommet bare litt maling på veggene også, var det et mirakel.

«Nå forstyrret du meg midt i en komplisert tankerekke,» sa Carl og dro beina motvillig ned fra bordet.

«Å, unnskyld!» Et par smilerynker sprakk opp på tvers i Assads urskog av skjeggstubber. Hva var det disse glade, kulerunde øynene egentlig uttrykte? Et anstrøk av ironi?

«Ja, jeg vet det var sent for deg i går, Carl,» fortsatte Assad. «Men Rose blir gal når du lar telefonen bare ringe og ringe. Så kanskje du tar den neste gang?»

Carl rettet blikket mot det skarpe, klare lyset fra kjeller-vinduet. Fytterakkern, litt sigaretttrøyk må kunne dempe det verste, tenkte han og strakte seg etter pakken, beina kom opp på bordet igjen, telefonen kimte på nytt.

Assad pekte insisterende på den og gled ut av døren. Det var da pokker til overformynderi også, med disse to tåkelurene hengende rundt.

«Carl,» sa han og gjespet, med røret hvilende på bordet.

«Hallo!» kom det nedenfra.

Han løftet røret opp til munnen med en slapp arm. «Hvem snakker jeg med?»

«Er det Carl Mørck?» sa en stemme på syngende bornholmsk. Helt klart ikke en av Carls favorittdialekter. Bare en slags dårlig svensk med en rekke grammatiske misforståelser, og bare brukbart på den bitte lille øya.

«Ja, jeg er Carl Mørck. Var det ikke det jeg nettopp sa?»

Det hørtes et sukk i den andre enden. Det lød nesten som lettelse.

«Du snakker med Christian Habersaat. Vi har møtt hverandre for en menneskealder siden, men du husker meg nok ikke.»

Habersaat, tenkte han. Fra Bornholm?

Carl trakk på det.

«Njaa, deeeet ...»

«Jeg tjenestegjorde på politistasjonen i Nexø da du og en overordnet var over her for en del år siden for å hente en innsatt til København.»

Carl ransaket hukommelsen, han husket godt fangetransporten, men Habersaat?

«Njaa, joo ...», sa han og strakte seg etter sigarettene.

«Ja unnskyld at jeg forstyrrer, men du har kanskje litt tid til å høre på meg? Jeg så jo her forleden at dere nettopp har avsluttet den vanskelige saken i sirkuset ute på Bellahøj. All ære for det, selv om det må føles frustrerende når gjerningsmannen tar livet av seg før retten er satt.»

Carl trakk på skuldrene. Rose hadde ergret seg over det, men Carl var knusende likeglad. Så var det i hvert fall ett rasshøl mindre her i verden å bekymre seg over.

«Ok, så det er ikke på grunn av den saken du ringer?» Han tente sigaretten og la hodet bakover. Klokken var bare halv to, litt tidlig å ha brukt opp dagens røykerasjon, så kanskje han like godt skulle se å oppgradere den.

«Eh, jo, og allikevel nei. Jeg ringer både på grunn av den saken og alt det andre dere har greid å oppklare de siste par årene, imponerende nok.

Som sagt, jeg tjenestegjør i Bornholms politi og sitter akkurat nå i Rønne, men gudskjelov så blir jeg pensjonist i morgen.» Han prøvde å le. Det lød litt anstrengt. «Tidene har jo forandret seg, så det er ikke så spennende å være meg lenger. Sånn er det sikkert for de fleste, men bare for ti år siden var det jeg som visste alt om hva som foregikk på det meste av midtøya og på østkysten. Det er egentlig derfor jeg ringer.»

Carl lot hodet falle ned på brystet. Hvis mannen hadde tenkt å prakke på dem en sak, fikk han heller gjøre kort prosess. Det siste han ville, var å drive etterforskning på en øy som ikke hadde noe annet å skilte med enn røykt sild, og som lå adskillig nærmere både Polen, Sverige og Tyskland enn Danmark.

«Ringer du for at vi skulle se på en sak for deg? For i så fall må jeg nesten sette deg over til kollegene litt høyere oppe i etasjene. Her nede i Avdeling Q er vi rett og slett helt sprengt.»

Det ble stille i den andre enden. Og så ble røret lagt på.

Carl stirret desorientert på telefonen før han la på. Hvis idioten var et sånt persilleblad, kunne han bare ha det så godt.

Ikke før hadde han hoderystende rukket å la øyelokkene gli igjen, så ringte faenskapet på nytt.

Carl pustet dypt inn. Enkelte mennesker måtte ha det inn med teskje.

«JA!» ropte han inn i røret. Kanskje han kunne støkke tullingen til å legge på igjen.

«Eh, Carl?! Er det deg?» Det var ikke akkurat den stemmen han hadde ventet å høre.

Han rynket brynene. «Mor, er det deg?» spurte han forsiktig.

«Jeg blir jo helt redd når du brøler slik! Har du vondt i halsen, lille venn?»

Carl sukket. Nå var det over tredve år siden han hadde flyttet hjemmefra. Siden da hadde han rotet med voldsforbrytere, alfonser, brannstiftere, mordere og haugevis av lik i forskjellige grader av oppløsning. Han var blitt skutt på. Han hadde fått knust både kjeve og håndledd og privatliv og alle vendelboens borgerlige ambisjoner. Tredve år hadde gått siden han ristet hjembygdas støv av føttene og gjorde det klinkende klart at han bestemte over sitt eget liv, og at foreldre var noe man kunne velge til og fra i passende doser. Hvordan i all verden kunne det da ha seg at hun fortsatt, bare med en liten setning, kunne få ham til å føle seg som en drittunge?

Carl gned seg i øyet og rettet seg litt opp på stolen. Dette kom til å bli en lang, lang dag.

«Nei, mor, jeg er helt frisk, vi har bare håndverkere her, så det er ikke ørens lyd å få.»

«Å ja. Jeg ringer deg nemlig i et veldig trist ærend.»

Carl knep munnen sammen og forsøkte å lodde tonefallet hennes. Hørtes hun trist ut? Ville hun om et øyeblikk fortelle ham at faren hans var død? Nå som han ikke hadde vært hjemme og besøkt dem på over et år?

«Er far død?» prøvde han.

«Nei, trøste og bære, haha. Han sitter jo her ved siden av meg og drikker kaffe. Han var nettopp ute i fjøset og klippet halene på pattegrisene. Nei da, det er nok din fetter Ronny.»

Carl dro uvilkårlig beina ned fra bordet.

«Ronny? Død? Hvordan?»

«Han falt plutselig om borte i Thailand mens han ble massert, har du hørt noe så fryktelig på en sånn fin vårdag?»

I Thailand på et massasjeinstitutt, sa hun. Ja, hva annet var det å vente?

Carl famlet litt etter et noenlunde vettugt svar.

«Fryktelig, jo,» svingte han seg opp til, og forsøkte å for-

trengte det indre bildet av den godt oppgjødde fetterens sikkert svært velbehagelige endelikt.

«Sammy flyr dit i morgen for å hente ham og tingene hans. Det er best å få det i hus før det spres for alle vinder,» sa hun. «Sammy er alltid så praktisk.»

Carl nikket. Det lå nok an til en håndfast, jysk grovsortering når Ronnys bror tok affære. Skitten i en haug for seg og all kanelen rett i kofferten.

Han så Ronnys trofaste kone for seg. I og for seg en traust, liten thaikvinne som hadde fortjent bedre, men når Ronnys bror hadde vært der, ble det nok ikke stort mer enn trusene og de kinesiske dragene igjen til henne. Sånn var verden.

«Ronny var gift, mor. Jeg tror ikke at Sammy bare kan troppe opp og raske til seg sånn uten videre.»

Hun lo. «Å, du kjenner Sammy, det går nok i orden. Han blir der forresten en ukes tid. Like godt å få litt sol på flesket når han først tar den lange veien, sier han, og det har han jo evig rett i. Han er en snill mann, fetter Sammy.»

Carl nikket. Den eneste signifikante forskjellen på Ronny og lillebroren Sammy var én vokal og tre konsonanter. Ingen i hjemtraktene nord for fjorden kunne ta feil av slektskapet, for de var like som to dråper snørr. Skulle en filmprodusent noen gang bli i beit for en oppkjeftig, selvopptatt og tvers igjennom uvederheftig spradebasse i spraglete skjorte, så hadde de da fortsatt Sammy.

«De har satt bisettelsen til lørdag 10. mai her i Brønderslev. Det skal bli så hyggelig å se deg her oppe igjen, gutten min,» fortsatte moren. Og mens hun dro den uunnngåelige gjennomgangen av dagliglivet i en vendelbosk bondefamilie med særlig vekt på svineavl i relasjon til farens knirkende hofte, generell nedrakking av politikere på Christiansborg og litt annet deprimerende stoff, så tenkte Carl på den grove ordlyden i Ronnys siste mail til ham.

Den mailen hadde utvilsomt vært ment som en trussel,

noe som hadde foruroliget og frustrert Carl utover det vanlige. Han hadde kommet til at Ronny planla å presse ham med det tøvet. Var ikke fetteren nettopp typen til å finne på noe slikt? Og var han ikke konstant i pengeknipe?

Carl likte det ikke. Skulle han bli nødt til å beskjeftige seg med den latterlige påstanden igjen? Det var sludder og vås fra ende til annen, selvsagt, men når man levde i H.C. Andersen-land, visste man også at en fjær kunne bli til fem høns før en fikk snudd seg. Og fem høns av den typen i hans betrodde stilling og med en sjef som Lars Bjørn, var ikke akkurat noe å ønske seg.

Ronny, for faen, hva hadde han funnet på? I flere sammenhenger hadde han snakket høyt om at han hadde tatt livet av faren, og det var ille nok i seg selv. Men verre var det at han hadde dratt Carl inn i smørja ved å erklære i full offentlighet at Carl hadde vært med på å myrde Ronnys far under en fisketur, og at han i denne famøse siste mailen meldte at han til og med hadde nedfelt det hele i bokform og ville prøve å få det utgitt.

Siden hadde ikke Carl hørt noe, men det var uansett en fordømt møkkahistorie som helst burde skrinlegges for godt, nå som mannen var død.

Carl famlet igjen etter sigarettene. Ingen tvil om at han måtte stille i den bisettelsen. Der ville det nok også vise seg om Sammy hadde fått Ronnys kone til å gi slipp på noe av arvegodset. Andre lignende saker om arveoppgjør borte i Østen hadde endt voldelig, og det kunne man selvfølgelig håpe ville skje igjen. Men lille Tingeling eller hva hun nå het, kona til Ronny, syntes å være av en annen og bedre støpning. Hun ville nok sikre seg det som tilkom henne og som veide litt på kistebunnen, og la resten gå. Heriblant kanskje også Ronnys angivelige forsøk på en litterær karriere.

Nei, det skulle ikke forundre ham om Sammy klarte å få med seg disse nedtegnelsene hjem. I så fall gjaldt det å

få lagt vantene på dem før de ble sendt på omgang i familien.

«Ronny satt ganske godt i det på slutten, visste du det, Carl?» pipet moren et sted i bakgrunnen.

Carls øyenbryn fløy i været. «Jaså, gjorde han det? Det må vel i så fall bety at han syslet med narkohandel. Du er helt sikker på at han ikke endte opp med et rep rundt halsen bak det thailandske rettssystemets tykke fengselsmurer?»

Hun lo. «Hihi, nei, du Carl. Du har alltid vært et sånt morsomt barn.»

TYVE MINUTTER ETTER samtalen med den bornholmske politimannen sto Rose i døren og viftet mot Carls tobakks-tåke med dårlig skjult vemmelse.

«Snakket du nettopp med en politiassistent Habersaat, Carl?»

Han trakk på skuldrene. Det var ikke akkurat den samtalen som opptok ham mest akkurat nå. Tro hva Ronny hadde rørt sammen om ham?

«Se her.» Hun kastet et papirark på bordet hans.

«Jeg fikk denne mailen for to minutter siden. Kanskje du burde ringe opp mannen?»

Utskriften besto av to linjer som skrudde stemningen på kontoret enda et par hakk ned for resten av dagen.

Avdeling Q var mitt siste håp. Nå orker jeg ikke mer. C. Habersaat

Carl så på Rose, som sto og ristet på hodet som et troll som nettopp hadde gitt opp ekteskapet. Han likte ikke holdningen hennes, men var klok av skade. Heller to tette uten å kny enn to minutter med gnål og spetakkel. Slik var Rose, slik fungerte det mellom dem, og hun var tross alt god på bunnen. Selv om det kunne være lovlig langt ned iblant.

«Det var da svært! Men siden det var du som fikk mailen, Rose, så får du ta bryet også. Så kan du heller fortelle meg hva du fikk ut av det etterpå.»

Hun rynket på nesen så kalksparkelen krakelerte. «Tror du ikke jeg skjønnte at du ville si det? Så jeg ringte ham selvfølgelig med én gang, men da fikk jeg bare telefonsvareren.»

«Hmmm. Men da går jeg ut fra at du la igjen en beskjed om at du ville ringe opp igjen, eller hva?»

Det la seg en mørk sky over hodet hennes da hun bekreftet det, og den ble liggende.

Hun hadde tydeligvis ringt fem ganger, men fyren var rett og slett ikke å få tak i.